

Н. І. Луцька*

ЗНАЧЕННЯ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ДЛЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Туристична діяльність в Україні набуває поширення як в курортних регіонах, так і в більшості областей країни. Тому є потреба поєднати наявні соціально-економічні передумови, ініціативу жителів сільських територій та громадських організацій з виваженою політикою з боку держави та місцевих органів влади щодо стимулювання розвитку відпочинку на селі. Саме останній становить особливість туристичної діяльності в нашій області.

Для Івано-Франківської області на сьогодні питання розвитку сільського (зеленого) туризму, як різновиду туристичної діяльності надзвичайно актуальне. З одного боку, зелений туризм економічно ефективний для будь-якого регіону країни. Найбільше значення сільський туризм має саме на рівні регіону, оскільки несе з собою величезні переваги та перспективи росту. З іншого боку, зелений туризм вирішує шляхетну проблему охорони навколишнього середовища. Вивчення та розвиток зеленого туризму в Україні знаходиться в стадії зародження. Досвід функціонування селянських туристичних господарств вже існує, але він є малозначним. Багато організаційних проблем, зокрема законодавчих, стримують розвиток цього напрямку туризму.

На сьогоднішній день вивченню туристичного ринку в Україні присвячена величезна кількість праць вітчизняних (О. Ю. Дмитрук, Г. Михайличенко, Є. В. Левицька, В. І. Цибух) і зарубіжних (А. П. Дурович, Л. І. Кремпто) вчених.

Метою даної статті є з'ясувати як туристична діяльність може вплинути на покращення рівня економічного розвитку регіону.

Завдяки розвитку туристичного бізнесу в Івано-Франківській області постає питання в формуванні матеріальної та кадрової бази надання туристичних послуг. Тому основним нашим завданням буде синтез і аналіз основних положень в даній галузі досліджень.

Характеризуючи нашу область, необхідно зазначити, що на Івано-Франківщині сьогодні відбувається структурна перебудова економіки, основним завданням якої є виявлення та реалізація тих напрямків соціально-економічного розвитку регіону, які в стислі терміни, використовуючи геополітичне та географічне розташування, інфраструктурне облаштування, наявний природно-ресурсний та трудовий потенціал, дозволять якісно змінити життя мешканців краю.

Одним з таких стратегічних напрямків є туризм. За розрахунками статистичних відділів, вже в 2010 р. туристична діяльність в Івано-Франківській області суттєво впливатиме на економіку регіону та вирішення таких соціальних проблем, як зайнятість, оздоровлення, підвищення рівня життя тощо. Особливо гостро ця проблема стоїть в сільських районах області, зокрема в гірських, і тому саме тут важливу роль повинен відіграти сільський туризм¹.

Існує три різновидності нинішнього туризму в Україні:

По-перше, агротуризм — вид сільського зеленого туризму, як пізнавального, так і відпочинкового характеру, пов'язаний з використанням підсобних господарств населення, або земель сільськогосподарських підприємств, які тимчасово не використовуються в аграрній сфері. Цей вид може не мати обмежень в навантаженості на територію і регламентуванні видів розважального відпочинку.

По-друге, відпочинковий (відпочинок на селі). Базою його розвитку є капітальний житловий фонд на садибах господарів та наявні природні, рекреаційні, історико-архітектурні, культурно-побутові і інші надбання тієї чи іншої місцевості.

По-третє, це екотуризм — науково-пізнавальний вид сільського зеленого туризму, характерний для сільських місцевостей і сіл, розташованих у межах територій національних парків, заповідних зон, природних парків тощо, де передбачено відповідні обмеження щодо навантажень на територію та регламентовано види розважального відпочинку.

Головною фігурою в забезпеченні функціонування відзначених видів туризму, в організації відпочинку на селі виступає сільська родина, яка надає житло, забезпечує харчування і знайомить з особливостями сільської місцевості. Для того, щоб здійснювати це на відповідному рівні, необхідно вчитись.

© Луцька Н. І., 2008

* старший викладач кафедри економічної теорії Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького

¹ Україна: конкуренція в світовій економіці // Стратегія успіху. — 2005. — Січень. — С. 49.

Сьогодні в області формується розуміння сільського зеленого туризму як специфічної форми відпочинку на селі з широкою можливістю використання природного, матеріального і культурного потенціалу регіону. Сільський (зелений) туризм у більшості країн розглядається як невід'ємна складова частина комплексного соціально-економічного розвитку села та як один із засобів вирішення багатьох сільських проблем.

Враховуючи те, що в умовах загальноекономічної кризи економічні і соціальні проблеми села надзвичайно загострилися, широке розповсюдження і розвиток сільського зеленого туризму є особливо бажаними.

Івано-Франківська область володіє сприятливими умовами для розвитку туристичної діяльності. Цьому сприяє вигідне географічне положення, наявність об'єктів природи, історії, культури. Наявність рекреаційного та соціального потенціалів дозволяє пропонувати споживачам різні види відпочинку, задовольняти смаки українських та іноземних туристів. Особливе місце в системі туризму становить мережа санаторно-курортних та туристично-рекреаційних закладів в Івано-Франківській області, яка нараховує 171 об'єкт, серед яких 36 санаторіїв та санаторіїв-профілакторіїв, 87 туристичних баз та баз відпочинку. У 2004 р. туристичними комплексами Івано-Франківщини надано послуг на суму 50 млн. грн., тут відпочило й оздоровилося понад 400 тис. рекреантів. Ефективна та повноцінна діяльність рекреаційних установ може повністю забезпечити потреби населення у відпочинку².

Позитивний вплив сільського (зеленого) туризму на вирішення соціально-економічних проблем села полягає передусім у тому, що він розширює сферу зайнятості сільського населення, особливо жінок, і дає селянам додатковий зарібок; розширює можливості зайнятості сільського господаря не тільки у виробничій сфері але й в сфері обслуговування. При певному нагромадженні числа відпочиваючих з'являється потреба в задоволенні їх різноманітних запитів, а це, в свою чергу, стимулює розвиток сфери послуг: транспортних, зв'язку, торгівлі, служби побуту, відпочинково-розважальних та інших.

Особливо сприятливі умови для розвитку сільського (зеленого) туризму створюються на територіях національних і ландшафтних парків, де існує можливість поєднати повноцінний відпочинок з пізнанням природничого та історико-культурного потенціалу регіону.

Соціально-економічне значення сільського зеленого туризму на регіональному рівні величезне. В першу чергу це стосується добробуту сільського населення. Практично в усіх регіонах України дуже гостро стоїть проблема безробіття в сільській місцевості. Сільський туризм створює нові робочі місця, тим самим впливає на вирішення проблеми бідності населення. Важливим результатом розвитку сільського зеленого туризму є розширення можливостей реалізації продукції особистого підсобного господарства, причому реалізації її на місці, і не як сільськогосподарської сировини, а як готових продуктів харчування після відповідної обробки і приготування. Досвід показує, що ті сім'ї, які приймають відпочиваючих, вдосконалюють і структуру посівів на присадибних ділянках з урахуванням потреб гостей, розширюють асортимент овочевих культур, фруктових дерев, ягідників тощо; розвивають і урізноманітнюють присадибне тваринництво, заводять тепличне господарство.

Розвиток сільського (зеленого) туризму спонукає до покращення благоустрою сільських садиб, вулиць, в цілому сіл; стимулює розвиток соціальної інфраструктури. Звичайно, на перших порах приймання і обслуговування відпочиваючих відбувається на базі існуючого житлового фонду з використанням місцевих рекреаційних та інфраструктурних ресурсів. Але з певним надходженням коштів від цієї діяльності ті, хто нею займається, починають робити вкладення у поліпшення комунального облаштування житла, вулиць; об'єднаними зусиллями добиваються зміни на краще сфери обслуговування. А це одночасно й вагомий внесок у розвиток села. Прикладом може бути створення місцевих осередків Спільки розвитку сільського зеленого туризму в Івано-Франківській області або районних об'єднань громадян, зацікавлених в розвитку інфраструктури для сільського зеленого туризму тощо.

Сільський (зелений) туризм в Івано-Франківській області відіграє суттєву роль у підвищенні культурно-освітнього рівня сільського населення. Оскільки, готуючись приймати і обслуговувати відпочиваючих, члени селянських родин мимоволі змушені поповнювати свої знання з ведення домашнього господарства, гігієни і санітарії, приготування їжі тощо, а спілкування з гостями розширює їх кругозір, дає змогу зав'язати нові знайомства, завести друзів в інших населених пунктах.

*Стаття рекомендована до друку кафедрою економічної теорії Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького
(протокол № 2 від 12 вересня 2007 року)*

² Кузик С. П., Касянчук З. О. Оцінка туристичної придатності території Карпат. Карпати — український міст в Європу: проблеми й перспективи. — Львів, 2006. — С. 343.